

شاخص‌های عفاف و پوشش در دانشگاه بیرجند

اسفندماه ۱۴۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

ای فرزندان آدم در حقیقت ما برای شما لباسی فرو فرستادیم که عورت‌های شما را پوشیده می‌دارد و [برای شما]
زینتی است و [لی] بهترین جامه [لباس] **تقوا** است این از نشانه‌های [قدرت] خداست باشد که متذکر شوند. (۲۶)

(سوره مبارکه اعراف، آیه ۲۶)

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَرْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾
وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ
بِحُمْرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ
غَيْرِ أُولَىٰ الإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ
مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

به **مردان** با ایمان بگو دیده فرو نهند و پاکدامنی ورزند که این برای آنان پاکیزه‌تر است زیرا خدا به آنچه
می‌کنند آگاه است ﴿۳۰﴾

و به **زنان** با ایمان بگو دیدگان خود را [از هر نامحرمی] فرو بندند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار
نگردانند مگر آنچه که طبعاً از آن پیداست و باید روسری خود را بر سینه خویش [فرو] اندازند و زیورهایشان را جز
برای شوهرانشان یا پدرانشان یا پدران شوهرانشان یا پسرانشان یا پسران شوهرانشان یا برادرانشان یا پسران
برادرانشان یا پسران خواهرانشان یا زنان [همکیش] خود یا کنیزانشان یا خدمتکاران مرد که [از زن] بی‌نیازند یا
کودکانی که بر عورت‌های زنان وقوف حاصل نکرده‌اند آشکار نکنند و پاهای خود را [به گونه‌ای به زمین] نکوبند تا
آنچه از زینتشان نهفته می‌دارند معلوم گردد ای مؤمنان همگی [از مرد و زن] به درگاه خدا توبه کنید امید که رستگار
شوید. ﴿۳۱﴾

(سوره مبارکه نور، آیه‌های ۳۰ و ۳۱)

از آنجا که مسأله‌ی عفاف و حجاب مسأله‌ای عقلی، اخلاقی، عرفی و شرعی است و در عین حال مسأله‌ی عفاف فراتر از حجاب است، برای تبیین جامع در ارائه‌ی شاخص‌ها، ابتدا بر اساس آیات ۲۷، ۳۰ و ۳۱ سوره نور، آیات ۳۲ و ۵۳ سوره‌ی احزاب و آیه‌ی ۲۵ سوره‌ی قصص، ابعاد عفاف بیان می‌شود:

۱- عفاف در نگاه: نگاه عقیفانه برای آقایان و خانم‌ها مورد تأکید قرآن کریم بوده، چشم‌چرانی تقبیح شده

و منکر شمرده شده است.

وظایف دانشگاه: دانشگاه می‌باید در چینش‌های محیطی، برنامه‌های تنبیهی و تشویقی را به گونه‌ای تنظیم نماید که محیط دانشگاه حتی المقدور از ناامنی و بی‌عفتی در نگاه مصون باشد.

۲- عفاف در گفتار: عفت کلام و خوب سخن گفتن از امور قرآنی است که لازمه‌ی جامعه‌ی با فرهنگ و

تمدن‌ساز است. مردمی که بتوانند خوب صحبت کنند، مردمی رشدیافته هستند که در تعاملات اجتماعی با مشکل مواجه نمی‌شوند و زمینه‌ی بسیاری از نزاع‌ها و اختلافات و بدبینی‌ها از بین می‌رود.

وظایف دانشگاه: دانشگاه موظف است با هرگونه بی‌عفتی در کلام مقابله کند و مروج عفت کلام باشد.

دانشگاهیان باید به بهترین شکل با همدیگر برخورد نمایند و کارمندانی که با لحن نامناسب با ارباب رجوع یا همکاران صحبت می‌کنند و به بهانه‌ی مشکلات زندگی، کرامت انسانی مراجعان را رعایت نمی‌کنند، باید متناسب با رفتارشان مؤاخذه شوند.

۳- عفاف در رفتار و کردار: وقار و طمأنینه در رفتار به گونه‌ای که جلب توجه نکند، لازمه‌ی عفت

انسان با شخصیت است. ممکن است فردی پوشش کامل داشته باشد، ولی حرکات غیرعقیفانه‌ی زننده و نامناسب داشته باشد. قرآن کریم بر این نوع از عفت تأکید می‌کند.

وظایف دانشگاه: افرادی که دارای متانت در حرکات و سکنات هستند، باید

الگو و مورد تشویق قرار گیرند؛ و در مقابل کسانی که در رفتار از متانت و وقار لازم برخوردار نیستند و حرکاتشان باعث جلب توجه دیگران می‌شود.

۴- عفاف در معاشرت: یکی دیگر از انواع عفاف در قرآن کریم حُجُب و حیا در معاشرت، به خصوص

رعایت مسائل مَحْرَم و نامحرم، اجازه گرفتن در ورود به محیط‌های امن و برهم نزدن آرامش دیگران است.

وظایف دانشگاه: رعایت نکردن حریم مَحْرَم و نامحرم در محیط‌کاری و استفاده از الفاظ

نامناسب برای نامحرم از مصادیق رفتار غیرعفیفانه در محیط دانشگاه است که باید با برنامه‌ریزی-

های علمی، فرهنگی و حقوقی، تدبیر شود.

۵- پاکدامنی: عفت در ارتباطات عاطفی و جنسی از وجوه عفت است که قرآن کریم در آیات زیادی برای

حفظ و صیانت خانواده‌ها و آینده افراد به آن توجه داده است.

وظایف دانشگاه: دانشگاه باید با برنامه‌ریزی علمی و حقوقی، ضمن آموزش به خانواده‌ی بزرگ

دانشگاه و تنظیم قوانین و مقررات آگاهی‌بخش و بازدارنده، تمهیدات لازم برای حفظ و مراقبت از

عفت و پاکدامنی در محیط دانشگاه را فراهم سازد.

* در پنج مورد ذکر شده، شورای امر به معروف و نهی از منکر دانشگاه می‌تواند متناسب با شرایط، شاخص‌های مصداقی‌تر و

همچنین روش‌های تشویقی و توبیخی را تبیین کند.

۶- عفاف در پوشش: یکی از ابعاد عفاف، عفت در پوشش است. در اسلام و قوانین کشور به پوشش

افراد، اعم از خانم و آقا، خصوصاً در صحنه‌ی اجتماع و محیط کار اهمیت داده شده است و افراد از پوشش نامناسب

نهی شده‌اند. از آنجا که قانون‌گذار به صورت مشخص، تبیین شاخص‌های عفاف در پوشش و حجاب اسلامی را

مد نظر قرار داده است، لذا شاخص‌های پوشش اسلامی برای دانشگاهیان، به تفکیک خانم و آقا ارائه می‌گردد:

شاخص‌های پوشش در دانشگاه

معیارهای اصلی و مشترک پوشش خانم‌ها و آقایان در دانشگاه از این قرار است:

۱- بدن نما نبودن، ۲- عدم جلب توجه، ۳- پوشیدگی، ۴- نداشتن آرایش نامتعارف.

بر این اساس، حدود حجاب رسمی در دانشگاه برگرفته از چارچوب شرع مقدس و قوانین کشور به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱- شاخص پوشش بانوان دانشگاهی

(الف) چادر و مقنعه: پوشاندن تمام موهای سر با چادر و مقنعه یا چادر و روسری

تبصره ۱: فقط در صورت استفاده از چادر می‌توان از روسری که کارکرد مقنعه را دارد، استفاده کرد.

تبصره ۲: استفاده از مقنعه نامتعارف و چادرهای نازک توری ممنوع است.

(ب) مقنعه: برای پوشاندن گردن و شانه حداقل تا روی سینه

تبصره: استفاده از هر پوشش دیگری مانند شال، کلاه و... برای پوشاندن سر به جای مقنعه و چادر ممنوع است.

(ج) مانتو: استفاده از روپوش و ماتو بلند و متعارف (حداقل تا زیر زانو)، وزین، ساده و اداری

تبصره: استفاده از مانتوی کوتاه، تنگ و آستین کوتاه، مانتوی دارای چاک بالای زانو و مانتوی جلو باز ممنوع است.

(د) شلوار: استفاده از شلوار بلند برای پوشش پا تا مچ

تبصره: استفاده از شلوار کوتاه، تنگ و دارای پارگی، زاپ، چاک براق و فاق نامناسب ممنوع است.

(ه) جوراب: استفاده از جوراب متعارف برای پوشاندن پا

تبصره: استفاده از جوراب نازک، کوتاه و نامتعارف ممنوع است.

(و) کفش: استفاده از کفش متعارف و مناسب محیط دانشگاه

تبصره: استفاده از کفش پاشنه‌بلند صدادار نامتعارف و چکمه‌های بلند روی شلوار ممنوع است.

ز) رنگ: استفاده از رنگ های متعارف و مناسب با محیط دانشگاه در پوشش، اعم از مانتو، شلوار، چادر، روسری،

مقنعه، جوراب و کفش

ح) سایر موارد

موارد زیر در محیط عمومی و رسمی دانشگاه ممنوع است:

- استفاده از هرگونه آرایش در صورت و دست ها

- استفاده از لاک، ناخن مصنوعی و...

- استفاده نامتعارف از زیورآلات آشکار، مانند انواع حلقه و نگین بینی و دندان و به کار بردن زیورآلات نامتعارف در دست و پا

- استفاده از عطر و ادکلن با رایحه ی تند

۲- شاخص پوشش آقایان دانشگاهی

آراستگی موی سر و محاسن (بلند نبودن غیرمتعارف موی سر، ریش و سبیل) و آرایش نکردن موی سر، صورت، ابرو، ریش و سبیل به سبک های غربی، غیرمتعارف و زننده.

استفاده از موارد زیر در محیط عمومی و رسمی دانشگاه ممنوع است:

- کراوات، پاپیون، کمربندهای غیرمتعارف و نمادهای غربی

- تی شرت، پیراهن تنگ و کوتاه و یقه باز نامتعارف

- شلوار کوتاه، تنگ نازک و دارای پارگی وصله زاپ و فاق نامناسب

- استفاده از طلا و هرگونه زیورآلات اعم از گردن بند، زنجیر، مچ بند، دستبند و گوشواره.

شاخص‌های مشترک آقایان و خانم‌های دانشگاهی:

موارد زیر در محیط عمومی و رسمی دانشگاه ممنوع است:

- استفاده از عکس‌های غیرمجاز و بدون پوشش اسلامی در فضای مجازی از جمله عکس پروفایل (برگرفته از مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع رسانی رایانه‌ای مصوب جلسات ۲۸۲ الی ۴۸۸- مورخ ۱۳۸۰ ناظر به بند ۱۰-۶ و ۱۰-۷)

- خالکوبی و تصویرگری در قسمت‌های قابل رؤیت بدن

- چاپ و وصل هرگونه علامت تصویر و کلمات خارجی غیرمتعارف بر روی لباس و پوشش

- استفاده از لباس‌های منقوش به نشان و تصاویر نامتعارف، نوشته‌های مذاهب و نمادهای فرهنگ غرب، علائم فرقه‌های ضاله و گروه‌های منحرف

ملاحظات

۱- تشخیص متعارف و نامتعارف بودن با شورای امر به معروف و نهی از منکر دانشگاه است.

۲- بنا به تشخیص شورای امر به معروف و نهی از منکر، دانشگاه می‌تواند از لباس اداری یکسان (متحدالشکل) استفاده نماید.

۳- در صورت امکان، با اتخاذ تدابیر مناسب برای جداسازی محیط بانوان در محل کار، سرویس ایاب و ذهاب و غذاخوری، فضای امن و سالم فراهم گردد.

۴- بر اساس بند اول از اصل سوم قانون اساسی مبنی بر مبارزه با تمام مظاهر فساد و تباهی، هرگونه تظاهر به فساد و تباهی، ملحق به شاخص‌های عفاف و حجاب است، از جمله:

الف) استفاده از موسیقی‌های غیرمجاز در محیط دانشگاه و وابسته به دانشگاه

ب) نمایش، ترویج، تبلیغ و خرید و فروش وسایل و اجناس مغایر با حوزه‌ی عفاف و حجاب

ج) روزه‌خواری علنی در ماه مبارک رمضان

د) استعمال دخانیات در فضای دانشگاه

پایان

